

Pregled komentara, sugestija i primjedbi operatora na tekst nacrtu Pravilnika o regulaciji cijena maloprodajnih elektronskih komunikacionih usluga koje se pružaju putem javnih fiksnih telefonskih mreža, koji je bio predmet javnih konsultacija u periodu 15.06 - 15.07.2011.godine i pregled stavova Agencije po istim.

Broj komentara	ORIGINALNI TEKST NACRTA PRAVILNIKA	KOMENTAR CRNOGORSKOG TELEKOMA	STAV AGENCIJE
1.	Na osnovu člana 8, 9 i 50 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore, br. 50/2008), Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, na svojoj sjednici od....., donosi“.	„Regulacija maloprodajnih cijena je posljednja i alternativna korektivna mjera za zaštitu konkurencije koju može primjeniti Agencija. Efekti nametnutih i jos uvijek djelimicno relaizovanih mjera jos uvijek niti su vidljivi, niti mjerljivi pa je donošenje ovog Pravilnika, preuranjen akt Agencije“.	Članom 50. Zakona o elektronskim komunikacijama (Sl.list Crne Gore, broj 50/2008), kojim je transponovana odredba člana 17 Direktive o univerzalnom servisu, propisana je mogućnost nametanja regulatornih mjera operatoru sa značajnom tržišnom snagom ako se na osnovu analiza relevantnih tržišta ocijeni: -da relevantno maloprodajno tržište nije dovoljno konkurentno, -da se nametanjem svih raspoloživih mjera na nivou veleprodaje ne bi ostvarili željeni ciljevi ili -da već naređene mjere nijesu postigle željene ciljeve.
2	Metod Price cap-a dozvoljava operatoru sa značajnom tržišnom snagom da u određenim granicama izmijeni cijene određenih usluga u okviru korpi usluga koje definiše Agencija.	„Na osnovu kojeg propisa je Agencija ovlašćena da definiše korpu usluga? Pojam nije predviđen Zakonom. Ukoliko Agencija jeste nadležna da definise korpu usluga neophodno je taj pojam precizirati, definisati njegovu sadržinu, strukturu kao i kriterijume njenog određivanja, periode važenja, kriterijume i uslove izmjene njene strukture i dr“.	U praksi price cap regulacije brojnih regulatora, usluge su obično grupisane u jednoj ili više korpi usluga. Na ovaj način se operatoru čije su cijene usluga predmet regulacije omogućava određeni stepen fleksibilnosti kod usklađivanja individualnih cijena usluga u okviru korpi usluga prema troškovno orijentisanim cijenama. Kod određivanja opsega usluga unutar korpe usluga regulator se rukovodi stepenom konkurentnosti na pojedinim relevantnim tržištima usluga i stepenom izbalansiranosti tarifa.

3.	<p>Indeks rasta cijena na malo (<i>eng. Retail Price Index-RPI</i>) je pokazatelj kretanja maloprodajnih cijena na malo, inflatorni indeks;</p>	<p>„Zamjeniti sa CPI. Državni zavod za statistiku kao mjeru inflacije koristi CPI-indeks potrošačkih cijena od 2009 god, umjesto dotadasnjeg indeksa cijena na malo (RPI), pa bi trebalo izvršiti korekciju u skladu sa zvaničnim raspoloživim podatkom za mjerenje stope inflacije u CG“.</p>	<p>Prihvata se sugestija Crnogorskog Telekom-a.</p>
4.	<p>„X faktor -predstavlja promjenu vrijednosti faktora produktivnosti</p>	<p>„Potrebno preciznije definisati jer postoji više načina utvrđivanja faktora produktivnosti , utvrditi relevantne/ relevantne kriterijume definisanja. Neophodno je precizno utvrditi kriterijume za utvrđivanje vrijednosti faktora produktivnosti tim prije što primjena nekih od navedenih može dovesti do proizvoljnih zaključaka jer su na nivou procjena“.</p>	<p>Vrijednost X-faktora u price cap formuli će biti određena Rješenjem Agencije koje će biti predmet javnog konsultativnog postupka. X faktor predstavlja ciljnu efikasnost koju će Agencija utvrditi na način da reflektuje potencijal za povećanjem produktivnosti regulisane kompanije u budućem, projektovanom periodu primjene price cap-a.</p> <p>Prilikom određivanja vrijednosti X faktora Agencija može koristiti sledeće metode iz prakse evropskih regulatora i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektovani finansijski model kompanije, ▪ Određivanje vrijednosti X faktora na način da reflektuje očekivani rast nivoa produktivnosti regulisane kompanije u odnosu na nivo istog pokazatelja na nivou privrede i očekivane promjene u kretanju cijena inputa u slučaju regulisane kompanije u poređenju sa kretanjem cijena na nivou privrede. ▪ Korišćenje benchmarking-a kod određivanja X faktora;
5.	<p>Cijene kojima se ograničava konkurencija (<i>eng. Margin Squeeze</i>) označava situaciju kada</p>	<p>„SMP ne mora biti samo vertikalno integrisani operator“</p>	<p>SMP operator ne mora biti samo vertikalno integrisani operator, ali samo vertikalno integrisani operator koji posjeduje veleprodajne kapacitete kojima ne postoji</p>

	<p>vertikalno integrisani operator sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom veleprodajnom tržištu povećava veleprodajne cijene usluge svojim konkurentima na maloprodajnom tržištu i/ili smanjuje njihove maloprodajne cijene (takođe se naziva i <i>price squeeze</i>),</p>		<p>efektivni supstitut, može da primjenjuje antikonkurentsku aktivnost utvrđivanja cijena kojima se ograničava konkurencija (eng. Margin squeeze)</p>
<p>6.</p>	<p>Agencija može da primijeni odgovarajuće regulatorne mere za određivanje maloprodajnih cijena i to :metodu ograničenja nivoa maloprodajnih cijena, metod regulacije individualnih tarifa, metod troškovne orijentacije cijena i usklađivanje cijena sa cijenama na uporedivim tržištima.</p>	<p>“Agencija može da primijeni <u>neku od odgovarajućih regulatornih mjera</u> za <u>određivanje maloprodajnih cijena i to :</u> <u>metodu ograničavanja</u> nivoa maloprodajnih cijena, metod regulacije individualnih tarifa, metod troškovne orijentacije cijena i usklađivanje cijena sa cijenama na uporedivim tržištima”.</p>	<p>Prilikom izrade nacrtu Pravilnika Agencija se rukovodila odredbom stava 2 člana 17 Direktive o univerzalnom servisu, međutim, slažemo se sa stavom Crnogorskog Telekom-a da je predložena formulacija više u duhu odredbe stava 4 člana 50 Zakona o elektronskim komunikacijama.</p>

7.	<p>Pozitivan (negativan) faktor X odražava bar jedan od sledeća dva uslova:</p> <p>(1) Regulisani sektor je u stanju da poveća svoju produktivnost brže (sporije) nego drugi sektori privrede,</p> <p>(2) Cijene inputa angažovanih u regulisanom sektoru rastu sporije (brže) nego cijene inputa drugih sektora privrede.</p>	<p>„Ovo i dalje nije definicija nego interpretacija vrijednosti pokazatelja, koja zavise od dva faktora koji utiču na produktivnost operatora (uticaj troškovne inflacije s jedne strane i mogućnost povećanja efikasnosti redukcijom troškova ili tehničkim inovacijama s druge strane.)Trebada dati standardizovanu formulu, indikator ili definiciju“</p>	<p>Agencija će se prilikom odabira metode izračunavanja X faktora rukovoditi nekom od metoda koja je obrazložena u komentaru br 4 ovog Dokumenta. Jedan od metoda utvrđivanja vrijednosti faktora X počiva na formuli kojom se izračunava faktor ukupne produktivnosti kompanije ili sektora i upoređuje sa privredom u cjelini i kretanje cijena proizvodnih inputa kompanije ,sektora i upoređuje ih sa kretanjem cijena inputa u privredi u cjelini.</p> <p>Agencija, međutim, ne može da preudicira koji će metod za utvrđivanje vrijednosti faktora X koristiti jer prilikom odabira metoda mora nastojati da u najvećoj mjeri postigne balans između interesa krajnjih korisnika, akcionara regulisane kompanije i drugih operatora na tržištu.</p>
8.	<p>Agencija će periodično pratiti u kojoj su mjeri promjene koje se odnose na kvalitet usluga u skladu sa parametrima utvrđenim odgovarajućim propisom i u zavisnosti od performansi korigovati vrijednost Xq faktora.</p>	<p>„Nisu precizirani KPIs ni funkcija mjerenja kvaliteta“</p>	<p>Operator kome je nametnuta obaveza regulatorne kontrole cijena putem price cap metoda bi mogao u odsustvu efektivnog pritiska konkurencije pribjeći snižavanju kvaliteta onih usluga kod kojih primjenjuje snižavanje nivoa cijena.</p> <p>U pogledu komentara Crnogorskog Telekoma da još nisu precizirani KPIs ni funkcija kvaliteta, ističemo da je Ministarstvo za informacione tehnologije i telekomunikacije u postupku donošenja Pravilnika o kvalitetu javnih elektronskih komunikacionih usluga.</p>
9.	<p>Metod ograničenja nivoa Maloprodajnih cijena se primjenjuje na relevantne maloprodajne usluge, gdje Agencija nakon sprovedenih</p>	<p>Metod ograničenja nivoa maloprodajnih cijena <u>se može se primijeniti primjenjuje</u> na relevantne maloprodajne usluge, gdje <u>u slučaju da</u> Agencija nakon sprovedenih analiza relevantnih tržišta utvrdi</p>	<p>Prilikom sprovođenja narednog kruga analiza relevantnih tržišta Agencija će razmatrati da li su obaveze nametnute na odgovarajućem veleprodajnom tržištu dale očekivane efekte na određenom</p>

	analiza relevantnih tržišta utvrdi prisustvo neefikasne konkurencije.	prisustvo neefikasne konkurencije, <u>kao i da obaveze nametnute na odgovarajućem veleprodajnom tržištu nisu dale očekivane rezultate u periodu od xx (npr. 12) mjeseci od dana njihovog nametanja.</u>	maloprodajnom tržištu u smislu postizanja efikasne konkurencije. S obzirom na činjenicu da učestalost sprovođenja postupka analiza relevantnih tržišta nije Zakonom decidno propisana, Agencija će pratiti razvoj konkurencije na relevantnim tržištima i imajući u vidu vidu praksu evropskih regulatora, procijeniti kada će započeti novi krug analiza relevantnih tržišta. Iz gore navedenih razloga ne uvažava se sugestija Crnogorskog Telekom-a.
10.	Agencija utvrđuje opseg usluga na koje se odnosi metod ograničenja nivoa maloprodajnih cijena, sastav korpi usluga i vrijednost faktora X.	„Na osnovu kojeg propisa Agencija određuje opseg usluga (na osnovu neke analize, relevantnih tržišta i sl.)jer na ovaj način ima potpunu slobodu da definiše usluge i bez jasnih odrednica kako to planira da uradi”	Agencija kreira opseg usluga i korpe onih usluga koje su predmet regulacije, odnosno usluga na onim relevantnim tržištima na kojima je nakon sprovednih analiza konstatovala prisustvo neefikasne konkurencije i nužnost ex ante regulacije. Agencija će kao kriterijume za svrstavanje regulisanih usluga u korpe usluga koristiti: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ☉ Stepen konkurencije na relevantnom tržištu usluga u svakoj korpi usluga; ➤ ☉ Homogenost usluga(uključujući sličnosti u pogledu cjenovne elastičnosti tražnje); i ➤ ☉ Stepen zamjenljivosti svake od usluga.

11.	Prilikom razmatranja sastava pojedinih korpi usluga, Agencija ima u vidu stepen konkurencije na relevantnim maloprodajnim tržištima i ciljeve rebalansa tarifa.	„Poslije ovog stava trebalo bi ubaciti adekvatnu zajedničku formulaciju koja podrazumjeva mogućnost uključivanja operatora u definisanje opšte prihvatljive metodologije, pojedinačnih faktora(- npr X faktor na nivou prosjeka industrije, regionalnog prosjeka ili nekog međunarodnog standarda), kao i vremenskih rokova važenja dogovorenih faktora ,tj predvidjeti mogućnost dostavljanja predloga od strane operatora, konsultacije, jednoglasne saglasnosti svih operatora, transparentnost sistema obracuna...	Izbor vrijednosti faktora X, sadržine korpe/korpi usluga, period trajanja price cap metoda su glavni parametri koje određuje Agencija Rješenjem koje će biti predmet javnog konsultativnog postupka.
12.	Agencija može da uvede i posebno ograničenje na kretanja cijena individualnih usluga (<i>eng.Sub-cap</i>) kako bi dodatno obezbijedila realizaciju ciljeva koji se žele ostvariti pomoću opšteg ograničenja.	„Ovo je u suprotnosti sa prethodnim članom. Ako ostaje, onda ga treba dopuniti na način da u slučaju ograničenja cijena individualnih usluga, to ne utiče na iznos opšteg ograničenja koje se odnosi na cijelu korpu usluga”	Pored ustanovljavanja opšteg ograničenja na nivo prosječne cijene za usluge u okviru korpe usluga (price cap), česta je praksa da regulatori određuju i sistem sub cap-ova na cijene određenih usluga unutar korpe usluga. Agencija će napraviti procjenu kod određivanja ograničenja nivoa cijena individualnih usluga na način da isti pružaju dovoljno fleksibilnosti za neophodno rebalansiranje tarifa i istovremeno štite korisnike od prekomjenog povećanja cijena a konkurenciju od nekonkurentne prakse unakrsnog subvencionisanja.
13.	Agencija može da uvede i posebno ograničenje na kretanja cijena individualnih usluga (<i>eng.Sub-cap</i>) kako bi dodatno obezbijedila realizaciju ciljeva koji se žele ostvariti pomoću opšteg ograničenja.	“U skladu sa odredbom člana 50 stav (4) Zakona, Agencija može propisati jednu od sljedećih metoda određivanja cijena usluga , i to: 1) metodu ograničavanja maloprodajnih cijena (<i>Price cap</i>); 2) metodu regulacije individualnih tarifa; 3) metodu troškovne orijentacije cijene;	Sistemom sub cap-ova Agencija sprečava da operator sprovodi rebalans tarifa na način da ograničava razvoj efikasne konkurencije snižavanjem cijena konkurentskih usluga i njihovo subvencioniranje na račun povećanja cijena nekonkurentskih usluga. Sistem sub cap-ova je takođe značajan iz razloga pravičnosti i socijalne i političke korektnosti, štiti krajne korisnike, a naročito

		<p>4) usklađivanje cijena sa cijenama na uporedivim tržištima.</p> <p>Agencija međjutim ovim Pravilnikom propisuje primjenu Price CAP metoda, nije jasno koliko se ovdje sub cup regulacija poklapa, odnosno može identifikovati sa metodom regulacije individualnih usluga (regulisanje korpe usluga I regulisanje pojedinačnih usluga u okviru ili van korpe?!- na koje se usluge misli).Agencija daje odobrenje na cijene posebnih usluga operatora prije njihovog usvajanja I objavljivanja u Cjenovniku , pa se I u tom smislu tzv sub cup metoda ovdje predstavlja ekstenzivnu, pretjeranu regulaciju, jer se po Zakonu primjenjuje samo jedan metod regulacije.</p> <p>Takođe dalje se u članu 9, razrađuje metoda troškovne orijentacije kao podrška kontroli cijena...</p> <p>Pretjerana regulacija ne bi bila u skladu sa tackom 14 Preambule EC Direktive o pristupu”</p>	<p>socijalno ugrožene kategorije korisnika, od prekomjernog povećanja cijena određenih usluga.</p> <p>Nadalje, u pogledu komentara Crnogorskog Telekom-a koji se odnosi na stav 4 člana 9 koji glasi: “Agencija će obezbijediti da, u slučajevima kada je sistem troškovnog računovodstva obavezan kao podrška kontroli cijena, opis sistema troškovnog računovodstva bude javno dostupan i da prikazuje bar osnovne kategorije po kojima su troškovi grupisani i pravila koja su korišćena za alokaciju troškova. Usaglašenost sa sistemom troškovnog računovodstva mora verifikovati kvalifikovano nezavisno tijelo. uvažava se sugestija Crnogorskog Telekom-a, odnosno briše se stav 4 člana 9 u Nacrtu Pravilnika”.</p> <p>Agencija, imajući u vidu određene kontradiktornosti u ovom stavu i činjenicu da je ova odredba detaljno propisana usvojenom Metodologijom o računovodstvenom odvajanju i troškovnom računovodstvu, prihvata sugestiju Crnogorskog Telekom-a i briše gore pomenuti stav.</p>
14.	Operator sa značajnom tržišnom snagom je dužan prije početka primjene cijena obavijestiti Agenciju.	“Definisati kojih cijena”.	S obzirom da se član 7 Nacrta Pravilnika tiče primjene metoda ograničenja nivoa maloprodajnih cijena, jasno je da su u pitanju cijene usluga regulisanih pomenutim metodom.
15.	Operator sa značajnom tržišnom snagom je dužan da dostavi na verifikaciju relevantne podatke o stvarnoj tražnji za uslugama iz korpi usluga,	“Potrebno pojanjenje pojma “stvarna traznja ””.	Pojam „stvarna tražnja za uslugama“ je ekvivalentan pojmu ostvarenog obima potrošnje tj saobraćaja određene usluge u okviru korpi usluga. U tom smislu se i može izvršiti preformulacija i uvažiti sugestija Crnogorskog Telekom-a.

16.	(4) kriterijumi za utvrđivanje vrijednosti faktora produktivnosti, kao što su: očekivana stopa produktivnosti operatora, sektora ili privrede u cjelini; stopa produktivnosti operatora u odnosu na operatore koji pružaju ekvivalentne usluge na objektivno uporedivim tržištima, uporedni podaci o regulaciji na sličnim tržištima itd.	(4) kriterijumi za utvrđivanje vrijednosti faktora produktivnosti, kao što su: očekivana stopa produktivnosti operatora, sektora ili privrede u cjelini; stopa produktivnosti operatora u odnosu na operatore koji pružaju ekvivalentne usluge na objektivno uporedivim tržištima, uporedni podaci o regulaciji na sličnim tržištima itd. "ovo brisati jer je pojam slicna trzista suvise širok i neodredjen a omogucava proizvoljan izbor uporednih podataka koji nije zasnovan na objektivnim kriterijumima".	Prihvata se sugestija Crnogorskog Telekom-a i koriguje se tekst i glasi: “(4) kriterijumi za utvrđivanje vrijednosti faktora produktivnosti, kao što su: očekivana stopa produktivnosti operatora, sektora ili privrede u cjelini; stopa produktivnosti operatora u odnosu na operatore koji pružaju ekvivalentne usluge na uporedivim tržištima itd”.
17.	Cijene korišćene prilikom verifikacije su one koje je operator sa značajnom tržišnom snagom stvarno primjenjivao. Popusti ili promotivne cijene ne mogu se koristiti za verifikaciju bez izričite saglasnosti Agencije.	„Da li se ovdje misli na cijene i popuste definisane cjenovnikom usluga? Potrebno precizirati sta se podrazumijeva pod “stvarno primjenjuju”.	U pogledu pitanja Crnogorskog Telekom-a ističemo da Agencija i jeste imala u vidu cijene i popuste definisane Cjenovnikom usluga i važeće cijene.
18.	Operator kojem je naređeno preduzimanje troškovne orijentacije mora dokazati da su cijene izračunate na osnovu troškova uz prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja.	„Precizirati na koje cijene se ovo odnosi”	Ovim Pravilnikom se regulišu cijene usluga na relevantnim tržištima na kojima je sprovedenim analizama relevantnih tržišta konstatovano odsustvo efikasne konkurencije.

19.	Operator iz stava 2. ovog člana dužan je objaviti godišnje regulatorne finansijske informacije revidirane od strane nezavisnog revizora i izvještaj o usklađenosti sa regulatornim obavezama.	“ Brisati ovu odredbu u skladu sa vec datim komentarima CT na Metodologiju troškovnog racunovodstva i racunovodstvenog odvajanja. Ocekuje se da u postupku po žalbi na Rjesenje Agencije ova obaveza ne bude propisana a pored toga nema je potrebe propisivati i ovim Pravilnikom”.	U pitanju je obaveza propisana usvojenom Metodologijom o računovodstvenom odvajanju i troškovnom računovodstvu, o čemu je i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije u postupku po žalbi Crnogorskog Telekom-a donijelo Rješenje kojim se smatra neosnovanim i odbija zahtjev žalioaca.
20.	Primjena testova za utvrđivanje cijena kojima se ograničava konkurencija (eng. <i>Margin squeeze</i>)	Ovo je vec druga metoda kontrole maloprodajnih cijena SMP operatora, koja nije eksplicitno propisana Zakonom, kao Price Cap, a koje se u uslovima primjene samo jednog metoda može opravdano smatrati pretjeranom regulacijom, a do sada zbog površno definisanih Testova 1 i 2 I dosta kontraverznom u praksi, odnosno primjenjivom samo kao krajnja alternativa. Da li je neophodno kada se operatoru odrede cijene po Price Capu, nametati i ovu provjeru?	U pogledu komentara Crnogorskog Telekom-a da primjena testova za utvrđivanje cijena kojim se ograničava konkurencija (eng. <i>Margin squeeze</i>) predstavlja drugi metod kontrole maloprodajnih cijena ističemo sledeće: 1) Testovi za utvrđivanje cijena kojima se ograničava konkurencija predstavljaju mjere koje se mogu nametnuti operatoru sa značajnom tržišnom snagom a odnose se na zabranu ograničavanja konkurencije postavljanjem previsokih ili preniskih cijena, a koje su sadržane u stavu 3 člana 50, ZEK-a. Dakle, testovi ne predstavljaju metod kontrole cijena, jer su isti taksativno navedeni u stavu 4 člana 50. ZEK-a. 2) Članom 48 stav 2 Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da Agencija može narediti preduzimanje mjere nadzora cijena ako na osnovu analize tržišta ocijeni da bi operator sa značajnom tržišnom snagom, zbog nedostatka efikasne konkurencije ili u cilju njenog suzbijanja mogao zadržati ili previsoke cijene ili prenisku razliku između veleprodajnih i maloprodajnih cijena. Upravo postojanje preniske razlike između veleprodajnih i maloprodajnih cijena ukazuje na primjenu cijena kojima se ograničava konkurencija (eng. <i>Margin squeeze</i>). 3) Evropska komisija se prilikom utvrđivanja prakse

			<p>Margin squeeze-a poziva na član 102 Sporazuma o Evropskoj uniji ("The Treaty on the functioning of the European union") gdje je zloupotreba značajne tržišne snage prisutna, između ostalog, i u slučajevima kada se direktno ili indirektno nameću nefer uslovi kod pružanja usluga.</p> <p>4) Nacionalnim regulatornim tijelima za potrebe ex ante regulacije su relevantne Odluka Evropske komisije u slučaju Deutche Telekom (Case COMP/C-1/37.451,37.578,37.579) iz 2003.godine i Odluka Evropske komisije u slučaju Spanish Telefonica (Case COMP/38.784) iz 2007.godine.</p> <p>Testovi za utvrđivanje cijena kojima se ograničava konkurencija (<i>eng. Margin squeeze</i>) služe kao dodatni mehanizam odgovarajućoj regulaciji maloprodajnih cijena, kojim se provjerava da li regulisane cijene dovode do cijena kojima se istiskuje konkurencija. Glavni akcenat je na razlici između cijena na veleprodajnom i maloprodajnom tržištu, a ne na činjenici da li su cijene previsoke, diskriminatorne ili dampinške. Drugim riječima, akcenat nije na opravdanosti nivoa na kojem je svaka posebna cijena utvrđena, već na rezultatu koji proističe iz odnosa cijena na pomenutim tržištima.</p>
--	--	--	---

21.	Operator sa značajnom tržišnom snagom ne smije pružati usluge pojedinačno ili u paketu usluga kada takve cijene onemogućavaju profitabilno poslovanje konkurentskih kompanija koje koriste veleprodajne proizvode operatora sa značajnom tržišnom snagom i rade na istim maloprodajnim tržištima kao i maloprodajni segment tog operatora.	Ovakva formulacija prebacuje odgovornost za utvrđivanje cijena na operatora, iako je to nadležnost Agencije. I dodatno, govori da operator ne smije pružati usluge", umjesto da se akcent stavi na regulaciju cijena. Zato predlažemo da se u ovom stavu kaže kakve cijene ne smiju biti, a ne šta operator ne smije raditi. Za regulaciju ovih cijena nadležna je Agencija.	Prihvata se sugestija Crnogorskog Telekom-a, stav je preformulisan i sada glasi: „Veleprodajne i maloprodajne cijene usluga koje operator sa značajnom tržišnom snagom pruža pojedinačno ili u paketu usluga moraju biti takve da ne omogućavaju istiskivanje sa tržišta konkurentskih kompanija koje koriste veleprodajne proizvode operatora sa značajnom tržišnom snagom i rade na istim maloprodajnim tržištima kao i maloprodajni segment tog operatora“.
22.	$P \geq W - X - R$	Trebalo bi $W+X+R$	Prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma. Naime, riječ je o tehničkoj grešci. Formula glasi: $P \geq W+X +R$
23.	X – ostali troškovi mreže, zasnovani na troškovima koje ima maloprodajni segment operatora sa značajnom tržišnom snagom kada koristi veleprodajnu uslugu i utvrđuju se na način da se ponuda operatora sa značajnom tržišnom snagom može replicirati od strane drugih operatora koji koriste istu veleprodajnu usluge koje koristi maloprodajni segment operatora sa značajnom tržišnom snagom; R – maloprodajni troškovi operatora sa značajnom tržišnom snagom	X I R , Kategorija troškova je ovdje uopštena i praktično izračunavanje može dovesti do različitih rezultata i interpretacija: S obzirom da Agencija obavlja testove, treba da transparentno prezentira listu troškova, u čijem sastavljanju treba omogućiti i participaciju operatora.	Konkretna pitanja primjene testa, troškovne osnovice, troškovnog standarda i nivoa agregacije usluga za utvrđivanje cijena kojima se ograničava konkurencije (<i>eng. Margin squeeze</i>) biće sadržana u posebnom Rješenju Agencije koje će, takođe biti predmet javnog konsultativnog postupka.

24.	(2) drugi test je tzv. „Test razumno efikasnog operatora“ (<i>eng. Reasonably efficient operator test</i>), kojim se utvrđuje da li je razlika između cijene veleprodajne usluge i cijene maloprodajne usluge vertikalno integrisanog operatora dovoljna da obezbijedi profitabilno poslovanje za „razumno efikasnog operatora“ na tržištu maloprodaje	Koi i kako definiše rezumno efikasnog operatora i njegove troškove? Da li postoji industrijski standard? Da li se uzimaju u obzir specifičnosti lokalnog tržišta? Ovaj pojam treba posebno definisati i transparentno usvojiti.	U ERG-ovom dokumentu (09)07 „Izveštaj o primjeni Margin squeeze testova kod kombinovanih ponuda usluga od marta 2009.god“, su detaljno opisani principi i smjernice za sprovođenje testova i uvedeni trmini <i>Equally efficient Operator</i> (EEO) i <i>Reasonably efficient operator</i> (REO), koji su kao takvi prihvaćeni od strane evropskih regulatora. Dakle, riječ je o regulatornom terminu i standardu. Test se bazira na troškovima i cijenama operatora, pa se stoga ne može prilagođavati specifičnostima lokalnog tržišta. Osnovna razlika između navedenih testova je u činjenici da se prvi test bazira na odnosu između maloprodajne cijene i troškova vertikalno integrisanog operatora, dok se drugi bazira na odnosu između cijena vertikalno integrisanog operatora i troškova alternativnog operatora.
25.	$P \geq W - Xano - Rano$	“Trebalo bi da stoji $W + Xano + Rano$ ”	Prihvata se primjedba Crnogorskog Telekoma. Naime, riječ je o tehničkoj grešci. Formula glasi: $P \geq W + Xano + Rano$
26.	Ukoliko maloprodajna ponuda na ispuni uslove iz testa, Agencija će donijeti rješenje koji se odbija davanje saglasnosti na istu.	“Trebalo bi ostaviti mogućnost naknadnih konsultacija sa operatorom prije donošenja eventualnog rješenja”	Agencija će Rješenjem koje će biti predmet javnih konsultacija propisati uslove koji se tiču primjene testa za utvrđivanje cijena kojima se ograničava konkurencije (<i>eng. Margin squeeze</i>) u pogledu troškovne osnovice, troškovnog standarda i nivoa agregacije usluga. Budući da će Crnogorski Telekom biti u postupku javnih konsultacija upoznat o uslovima sprovođenja testa naknadne konsultacije mimo roka od 30 dana neće biti moguće.

27.	Operatori će objaviti u svom Cjenovniku odobrene popuste određenim kategorijama korisnika, koji su bazirani na objektivnim kriterijumima, kao što su: obim saobraćaja, broj linija, rok zaključenog korisničkog ugovora (maksimum 24 mjeseca) i sl.	“Operatori će objaviti u svom Cjenovniku ili na drugi način učiniti javno dostupnim <u>kriterijume za odobravanje popustae</u> određenim kategorijama korisnika koji su bazirani na objektivnim kriterijumima, kao što su: obim saobraćaja, broj linija, rok zaključenog korisničkog ugovora (maksimum 24 mjeseca) i sl.”.	Agencija insistira da odobreni popusti budu objavljeni u Cjenovniku usluga što je i suština primjene regulatornih obaveza transparentnosti i nediskriminatornosti.
28.	Operator će učiniti javno dostupnim kao i ostale relevantne informacije koje se tiču uslova korišćenja usluga(na svoj web stranici, prodajnim mjestima i dr).	“Uslovi koriscenja mogu biti preopsirna informacija za Cjenovnik. Takođe, u procesu ugovaranja usluga sa pravnim licima nije uvijek moguće imati sve cijene i popuste prethodno objavljene. Znacajan broj kompanija I svi drzavni organi objavljuju tenedere za nabavku telekomunikacionih usluga i ponude po tenderima se razlikuju od standardnih ponuda. Takodje, kompanije imaju specificne potrebe za odredjenim servisima koje se ne mogu svrstati u cjenovne kategorije, vec do njih se dolazi u direktnim pregovorima. Predlazemo da se iz clana izostavi “pravna lica”.	Agenciji i korisnicima, kako fizičkim tako i pravnim licima moraju biti dostupni kriterijumi po kojima se odobravaju popusti, u protivnom dovodi se u pitanje osnovni princip da svi imaju pravo da koriste servise pod istim uslovima. Članom 102 je takodje propisano da svako ima pravo da koristi javne elektronske komunikacione servise pod UTVRDJENIM uslovima. O UTVRDJENIM uslovima ne možemo govoriti ako nijesu definisani uslovi ostvarivanja prava na popuse i javno objavljeni. „Kao i uslove korišćenja“ ne znači da isti treba da budu dio Cjenovnika već da u skladu sa ZEK-om osim cijena, tarifa operator je dužan da objavi u oopšte uslove pružanja servisa. Preformulacija može ići samo u ovom pravcu.
29.	U cilju sprovođenja ovakve provjere, operator sa značajnom tržišnom snagom će obavijestiti Agenciju o troškovnoj strukturi veleprodajne cijene usluga ili mrežne opreme koja se koristi za pružanje maloprodajnih usluga, i drugim relevantnim informacijama.	Dodati stav da se sve ovo može primjenjivati nakon što se implementira troškovni model, mada se to podrazumijeva	Nije neophodno naglašavati da će pojedine odredbe Pravilnika biti primijenjene nakon implementacije Metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, kao što je i sam Crnogorski Telekom prokomentarisao u svojoj primjedbi.

30.		<p>Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. <u>a primjenjuje se nakon uvida Agencije u regulatorne izvještaje operatora sa značajnom tržišnom snagom za 2011 godinu (30 jun 2012 godine)</u></p> <p>Potrebno je da Agencija istovremeno donese Pravilnik o izmijenama i dopunama Pravilnika o tarifama javnih telekomunikacionih servisa ("Sl. list RCG", br. 73/04 I 13/06) koji djelimično regulise materiju ovog Pravilnika.</p> <p>Prema odredbama člana 17 stav 4 Direktive o Univerzalnom servisu „Nacionalni regulatori treba da osiguraju da je, kada je operator predmet regulacije maloprodajnih tarifa ili drugih relevantnih maloprodajnih kontrola, odgovarajući sistem troškovnog računovodstva treba biti implementiran”.</p>	<p>Agencija uvažava sugestiju Crnogorskog Telekom-a da se Pravilnik primjenjuje u dijelu koji se odnosi na I Mjere kontrole cijena nakon uvida Agencije u regulatorne izvještaje operatora sa značajnom tržišnom snagom za 2011.godinu (30 jun 2012.godine).</p> <p>Danom stupanja na snagu Pravilnika o regulaciji cijena maloprodajnih elektronskih komunikacionih usluga koje se pružaju putem javnih fiksnih telefonskih mreža prestaji da važi Pravilnik o tarifama javnih telekomunikacionih servisa ("Sl. list RCG", br. 73/04 I 13/06).</p>
-----	--	--	---